

II.

Kalevalan mysteeritietoa.

Teologinen, antropologinen ja soteriologinen avain.

Kalevalan mysteeritietoa.

4.

Eikö muinaissuomalaisen uskonto ollut animismia?

Kun hyväntahtoinen lukija on tois-
 punut siitä hämmästyksestä, mihin tähänastinen
 esityksemme on hänet heittänyt, nousee hänen
 mieleensä epäily. Hän pudistaa päätään ja hu-
 dahtaa: "hullutustahan on tämä puhe Kalevalas-
 ta pyhästä kirjasta! Vanhat suomalaisetahan oli-
 vat uskonnoton animisteja ja manisteja, s. o.
 luonnon ja sainaajainpalvojia, ja heidän tietäjien-
 si olivat noitia ja pöppämiehiä. Tuostakin pakan-
 llistista taikauskosta on vasta kristinusko meidän
 kansamme pelastanut."

Totta tosiaanakin. Uudempi Kalevala
 ja muinaissuomalaisen elämäntutkimuksen käsitte-
 lvi tieteellinen kirjallisuus antaa ehdottomasti tuo-
 kea lukijan epäilyksille. Ottaaksemme tuo-

reimmän esimerkin: Kaarle Krohn lausuu toi-
 mittamansa „Suomensuvun uskonnot“ julkaisun
 alkulauseessa nimenomaan: „vertaileva tutkimus
 on tullut siihen tulokseen, että kaikille suoma-
 lais-ugrilaisille kansoille yhteinen uskonno-
 nmuoto on omien manalle menneitten esi-isien pal-
 vonta.“¹⁾ Saman ^{oppineen} ~~teoksen~~ mieltä kiinnittävä teos
 „Suomalai-^{sten} runojen uskonto“, joka muodosta-
 yllämainitun julkaisun ensimmäisen osan, tekee setten
 kohta kohdalta selkoa esi-isimmme uskonnolli-
 sista käsityksistä, kuvaten ~~suomalaisista~~ suomalaisista
 tietäjää, tuoneha asujaimineen, huontoa hatti-
 neen ja myös laajalti kristillistetty oppien väiku-
 tusta vanhoihin pakanallisiin käsityksiin. Mui-
 maisuomalai-^{sten} henkenin eläimi saa taten tee-
 teellisen nimityksensä: se on animismissä, koska
 suomalaiset elävoittivät huontoa ja ikäänkuien
 varustivat sitä sielulla (anima), se on manis-
 miä, koska he palvoivat vainajain henkiä
 (manes); lisäksi se on shamanismissä, koska
 he uskoivat, että yli luonnollisia voimia oli mau-
 tamilla valituilla poppamiehillä (shamani).
 Kuinka näin ollen Kalevala voisi olla jyhä-
 kirjä kuten esim. raamattu? Kalevalassa

26)
tietenkin kuvastuu esi-isimmme animisismi ja
shamanismi: loitsuja tajuuna on Kalevala ja pal-
vovia tunteita luontoa kohtaan!

Onko nyt tällä vastavaihteella ku-
smottu meidän alkuperäinen lausuntomme Kaleva-
lasta? On ehkä kristillismielisten ja materialisten
kannalta katsoen, mutta ei mitenkään osasta
mielistemme.

Tämän kirjoittaja ei ole mikään ^{Kalenla=}oppo-
miest sanan akademiällisessä merkityksessä. Jos
hän rohkenee säilyttää oman kantansa ja lausua
julkii mielipiteensä, vaikka hyvin tietä oppi-
neen maailman toistaiseksi pysyttelevän vastakkai-
sessa leirissä, ei tämä perustu hänen muka te-
keminsä laajempiin ^{ollut} tieteellisiin tutkimuksiin. Sen-
noisissa hänellä ei ole ^{ollut} taitoisuutta eikä kykyä. Hänen
oma rohkea kantansa perustuu aivan toisenlaisiin
tutkimuksiin; meinkä kaltaiset nämä tutkimukset
ovat, käynee tästä kirjosta selville. Sitä hän vain
tahtoo painostaa, että hän on aivan vakuutettu
oman kantansa totuudesta, samalla kuin hän us-
kattaa epäillä, ovatko oppineet ^{yhtä varmasti omista päätel-}
^{mistä.} Prof. Krohn esim. ushoo, että Kalenla on synt-
ynyt 700-1100 vaiheilla j. Kr. Suomessa. Tämän

#

voi korkeintaan pitää paikkansa Kalevalan
niin sanoisemme muodolliseen syntyyn näh-
den. ~~Sen sijaan~~ [Tämän keijottaja epäilee liian
varmuutta ^{muodollisinkin syntyyn} ~~sen~~ ^{on:} ~~suhteen~~ : ainakin hän usko-
oivan runokattelmia, jotka ovat tuhansia vuo-
ta vanhoja. Jääköön ^(sies) yhä jättyvä tieteellisen
tutkimuksen tehtäväksi vielä valaista runojen
muodollista syntyä.] Mutta runojen ~~muoto~~ ^{muoto} ei ole
sama kuin niiden henkinen sisältö. Muoto on voinut vaihtua
aikojen vaihteissa, sen syntyä voidaan määrittellä. Mutta
runojen elävä henki on ikimuinoinen ja muuttumaton,
se on kukkenut salassa muodosta muotoon. Ja tämä ki-
jottaja j. n. e. [kts. edellä]

27/ ¹⁸⁸⁰⁰ tietäväni,
kirjottajani ~~tehtä~~ varmasti ^{katkaloita} että siinä ei ole.
Kalevalassa on ainakin ^{vanhoja} runoja, jotka ovat tuu-
hansii vuosia vanhoja, ja myöhempi tieteelli-
nen tutkimus on epäilemättä tämän totta-
kerta.

Vaikka ^{pidämme silmällä} ~~sisäisiä~~ tunnemme oppi-
neen maailman nykyistä kantaa Kalevalakysymyk-
sessä, ei tämä millään tavalla jäskeytä omaa kan-
tamme. Varmuutemme pohjana ja perustana on
osaksi myös se, että me tutkimme Kalevalan
henkistä sisältöä, jota vastoin tiedemiehet
ovat rajoittuneet tutkimuksissaan sen muodolli-
seen sisältöön ja sen ulkoasuun. Ja kuten jo edel-
li olemme sanoneet, ymmärtää meidän näkö-
kantaamme a priori ainoastaan saujen vapaa-
mielinen ihminen.

Ihmiskunnan uskonnollisen elämän
ja uskonnollisuuksien ~~tutkimus~~ alalla vallitsee
sama kehityksen, etenemisen ja taantumisen, laki
kuin muualla, ja tutkijat ovat sen nojalla voineet
luokitella uskonnollisen elämän ilmiöitä suurin
ryhmiin, joissa kehitys alemmasta ylempään selvästi on
nähtävissä. Kristinuskokin joutuu tähän omaan ase-
maansa toisten uskontojen rinnalla. "Me emme saa

joka ^{noita} uskonto ~~as~~ asettamalla kristinuskon toiselle
 puolelle ainoana oikeana, ja kaikkia ^{meitä}
 toiselle, aivan väärinä; meidän uskonto ei ole
 meistä paljasta taikauskoa, emmekä kiellä yhdel-
 täkään Jumalan johtavaa vaikutusta... Tämän kehi-
 tysperiaatteen valossa voimme löytää jotain hyvää
 a chaisimmassakin, ja näemme, että hyvi ja oikea,
 mieluummin kuin paha ja väärä, on mitättömien
 näinkin uskonnonjärjestelmän lopullinen päämi-
 rä", sanoo nykyajan valistunut tutkijus." Uskon-
 nonmuotojen luokittelussa joutuu luonnonpalvonta
 alimpaan asteeseen, muodostaen villikansojen
 alkuperäisen uskonnon kaikilla ja aina. Myö-
 hempiä kehitysmuotoja ovat kansalliset uskon-
 not, esim. juutalaisten Jahve-kultti, ja korkeim-
 man kehityksen ovat ~~saaneet~~ saavuttaneet yleis-
 maailmalliset uskonnot, ~~joita~~ joita varsinaisesti lue-
 taan vain kaksi: buddhanusko ja kristinuskko.

Meidän näkökantamme ei suinkaan
 soidi tätä luokittelua vastaan. Myönnämme kehityk-
 sen tapahtuneen ja myönnämme, että ^{meidän} meinaissuo-

29/
malaiset tämän luokittelun nojalla olivat luonnonpalvoja eli animisteji. Meidän väitteemme tähtää toisaanne. Ihmiskunnan uskonnollinen kehitys on eksoteerista eli ulkomaista laatua ja on sosiaalinen ilmiö; ^{mutta} rinnakkain eksoteerisen uskonnollisuuden kausa on aina kulkenut eso-
teerinen eli sisäinen uskonnollinen pyrkimys, joka on yksitöllinen ilmiö.

Tämä kaipaa selvittelyä.

Uskontotieteen tutkijat mainitsevat kyllä alionaa semmoisia sanoja kuin henkimailma, näkymätön maailma, jumala, tuonek, haltia j.n.e., mutta varmaankin monelle nämä ovat pöytäkuoleita käsitteitä; he eivät usko, että niillä olisi vastavaikeutta todellisuudessa; näkymätön maailma on heille semmoisenaan ratkaisematon asia. Toista on meikäläisten spiritualistien; meille on näkymätön maailma kaikkine voimineen ja oloineen sanalla sanoen selviö. Ja koska näkyväisessä maailmassa vallitsee ehdoton lahisiteisyys, on meidän pakko olettaa, ettei näkymätön maailmahan ole kaaos, vaan järjestetty kosmos. Senkin elämää johtavat järjättämättömät ~~laulajat~~ ^{laulajat}. Ruumiillisen rakenteensa puolesta ihmisen on näkyväisen maailman kausallinen ja samoin

sielullisen ja henkisen olemuksensa kautta henki-
maailman jäsen. Ero on vain siinä, että ihmisen suh-
de fyysilliseen maailmaan on ulko-kohtainen eli ob-
jekttiivinen, jota vastoin henkimaailma ei toistaisek-
si ilmene hänelle objektiivisena, vaan subjektiiv-
isena eli sisäisen^{-kohtaisena} todellisuutena.

Mutta kun edellyttämme, että näky-
mätön maailma on lahisiteinen kosmos ja että ih-
minen oman olemuksensa kautta on sen jäsen, ei mit-
tä ole järkisyytä sanoa näkymätöntä kosmosista mah-
dottomaksi tutkia. Voimme korkeintaan epäillä ih-
misen kykyä sitä tutkia, mutta onko meillä täysin
järkeviä syytä edes tähän? Mitä me vielä tiedämme
ihmishengen mahdollisuuksista? Kuinka moni niis-
tä, jotka väittävät, että ihminen ei saata tutkia nä-
kymättömiä, on edes yrittänytkään niitä toden-
teolla tutkia?

Ja jos niin paljon myöntämme, mik-
si emme myöntäisi, että ihmiselle sisäisenä henki-
yhteytenä tämä sama mahdollisuus aina on ollut tar-
jolla? Perustuuhan koko riskonnollinen elämä kaivoon
ja kaipuuseen: kaipuuseen pärtti oikeaan ja hypään
suhteeseen elämän näkymättömiin voimiin (jumalain
tai jumalun), mikä kaipuu itsetietoisena ollen ilme-

32) terästyy, tunteet moninaistuvat; i. u. e. kulttuurin mukana, mutta ihmisen itse peppyä saavana. Toiseksi oletamme, että ihminen aina on saanut apua korkeammista olennoista; häntä on opastettu, herätetty, opetettu. Ja niin on kaikkina aikoina ja kaikkialla ollut yksilöitä, joiden ^{sisäinen} suhde jumalaan ja henkimaailmaan on kehittynyt korkealle yli jokapäiväisten ihmisten suhteen, — yksilöitä, jotka ovat niin sanoaksemme kulke-
neet esoteerista kautta tietä tietoon ja jättäneet jälkeensä leiskon laavean ekoteerisen tien.

Tammoiset ihmiset ovat todellisia tietäjiä, ja heidän henkiset tietonsa ovat ^{ekoteeristen} ~~ain~~ uskonmuotojen sisäisenä sieluna. Kun he tietoaan ilmaisevat, pukeutuu se luonnonomukaisesti mytologien, teologian tai filosofian muotoon riippuen siitä, millä ajalla, missä ympäristössä ja kenelle he puhuvat.

Kun sanomme Kalevasta, että siinä kuvastuu esi-isäimme väisäus, tarkoitamme, että sen — olkoonpa vaikka animistisen — muodon sisällä piilee vanhojen suomalaisten tietäjien mysteriötietoa saakymättömän maailman salaisuuksista. Heidän tietonsa ovat itsessään yleismaailmallisia ja yleisinhimillisiä, mutta tiedot ovat suomalaisten tietäjien henk-

33/
kimmia ja suomalaisen sielun heijastamia ja sentäh-
den niiden viisautta voi kutsua suomalaisiksi.

Kalevala, jolla nimellä ~~on~~ laajem-
massa ~~laajassa~~ merkityksessä käsitämmme kaikkea
muinais-suomalaisen mytologian runoutta, on
tällöin todellinen historiallinen onnistunein
esiväimme osallisuudesta elämän ikuisista
mysterioista.
